

ВАЖЛИВИЙ СЕКТОР АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Валентина БЕНЕРА, проректор з наукової роботи, професор

(Початок на стор.2-3)

Професійний тандем музикознавців у складі Левка Харамбури та Ірини Харамбури обрав об'єктом дослідження «Бандурне виконавство у сучасній професійній культурі». Досліджуючи бандурне виконавство, фахівці характеризують процес становлення бандури як перспективного концертного інструменту і на цій основі приходять до висновку, що виконавська творчість бандуристів-солістів вимагає високого рівня майстерності, яскравої індивідуальної манери і творчої різноманітності у підходах до реалізації художнього задуму. Підкреслюючи духовно-виховне значення бандурного мистецтва, автори наголошують, що відкриття світу музики за допомогою цього музичного інструмента відіграє важливу роль не тільки в процесі розвитку музичних здібностей та естетичних смаків людини, але й сприяє формуванню її громадянської позиції через долучення до багатств національної музичної культури.

Аспірант кафедри педагогіки та психології нашої академії Павло Яловський розробляє «Культурологічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва». Молодий науковець ретельно висвітлює зміст загальної, педагогічної та музичної культури як невід'ємних складових професійної компетентності педагогів музичного профілю, характеризує сутність культурологічної компетентності вчителів музики. Автор дослідження приходиться до важливого висновку: необхідною умовою фахової підготовки педагогів-музикантів є впровадження в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти ідей культурологічного підходу, що сприятиме розвитку високого рівня культури здобувачів, забезпечить здатність студентської молоді до ефективного здійснення музично-освітньої діяльності на культурологічних засадах, сприятиме успішній реалізації музичної освіти школярів.

Науково-педагогічні працівники спеціальності «Фізична культура» аналізують комплексну проблему «Оптимізація фізичного виховання у системі педагогічної освіти». Свій внесок у розробку проблематики здійснив кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Володимир Банах, який запропонував дослідження «Персоналізований підхід як основа організації та реалізації фізичного виховання студентської молоді». Автор компетентно переконує, що реалізація такого підходу у закладах вищої освіти України сприяла б не тільки розвитку, але й підтриманню високого рівня показників психофізіологічного стану і здоров'я студентської молоді. Однак, на жаль, і дотепер ще остаточно не сформовано розуміння таких термінів, як «персоналізований підхід» та «персоніфікований підхід», відкритим залишається важливе питання про особливості, характерні ознаки, конкретні критерії та показники персоналізації у фізичному вихованні молодого покоління.

Кандидат педагогічних наук Микола Божик, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Тетяна Кучер, асистент кафедри Сергій Сиротюк досліджують «Готовність майбутніх учителів до розвитку культури здоров'я учнів загальноосвітньої школи». В їх роботі проаналізовано стан дослідження проблеми готовності майбутніх учителів до розвитку культури здоров'я учнів загальноосвітньої школи, визначені основні фактори готовності людини до ведення здорового способу життя, формування ціннісного ставлення до здоров'язбереження та утвердження культури здоров'я. Науковці наголошують, що саме учитель-предметник є суб'єктом педагогічної діяльності та сучасної культури, носієм соціально очікуваного стилю поведінки, способу життя, а також уточнюють, що лише той учитель, який піклується про своє здоров'я, дотримується здорового способу життя, може переконати своїх вихованців дотримуватися такого стилю поведінки, який би сприяв збереженню і зміцненню їхнього здоров'я та розвитку куль-

тури здоров'я. На основі таких міркувань автори пропонують особливу і постійну увагу приділяти насамперед підготовці майбутніх учителів до розвитку культури здоров'я учнів, що вимагає від педагогів володіння необхідними компетенціями у сферах фізичної культури і спорту, валеології та безпеки життєдіяльності.

Група науково-педагогічних працівників у складі завідувача кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання, професора Олени Довгань, кандидата наук з фізичного виховання та спорту Володимира Банаха, асистента цієї ж кафедри Олександра Гурковського зосередилися на вивченні конкретного фахового питання «Методика проведення відеозйомки у біомеханічному аналізі фізичних вправ». Дослідники визначили й описали основні вимоги до проведення відеозйомок, правила організації та проведення зйомок за конкретною спрямованістю і чітко окресленою тематикою, наголосили на якісному опрацюванні матеріалів відео. Вони продемонстрували, що отримання якісної інформації, однозначних кількісних кінематичних параметрів сприятиме вдосконаленню рухових дій спортсмена та оптимізації процесу навчання.

Важливу науково-методичну тематику «Інтерактивні методи навчання у підготовці магістрів до читання лекцій зі спортивно-педагогічних дисциплін» підготували кандидат педагогічних дисциплін, доцент Володимир Папуша, старший викладач Василь Довгаль і асистент кафедри спортивних ігор і туризму Галина Кедрич. Дослідники визначають, що рівень методичної підготовки магістрів до проведення практичних занять зі СПД є значно вищим, ніж їх готовність читати лекції з цих предметів, а це, відповідно, формує потребу в озброєнні магістрів знаннями, навичками та вміннями з арсеналу новітніх освітніх технологій, і в загальному – володіння прогресивними методами і засобами дидактики – технологіями і методами активного навчання, необхідними для проведення лекційних занять згідно із сучасними дидактичними вимогами. Серед таких форм – інтерактивна лекція, лекції на основі мультимедійних технологій та з використанням інтерактивної дошки, які автори вважають необхідними елементами системного впровадження нових педагогічних технологій та інтерактивних методів навчання.

Специфічну (як для нашого ЗВО) тему дослідження «Фізичний саморозвиток у підготовці дівчат – майбутніх офіцерів – до професійної діяльності у вищому військовому навчальному закладі» обрав кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Віктор Слюсарчук. Важливість такої проблематики наш науковець бачить в тому, що фізичне виховання у вищому військовому навчальному закладі залишається провідним засобом формування готовності дівчат – майбутніх офіцерів – до професійної діяльності, а одним із шляхів підвищення ефективності фізичного виховання виступає запровадження в освітній процес заходів фізичного саморозвитку. Але відсутність належних досліджень у цьому напрямі ускладнює вирішення окресленої проблеми, чим зумовлює актуальність її вивчення та практичного розв'язання.

До питання не лише актуального, а й проблемного та соціально гострого звернувся асистент кафедри спортивних ігор і туризму Олександр Ястремський у своїй науковій розвідці «Діагностика та оцінка порушень постави у дітей 10-12 років». Актуальність проблематики дослідник аргументує тим, що в останні роки помітно зросла кількість порушень опорно-рухового апарату школярів, зокрема, у 90% учнів виявлено порушення постави. Разом з тим він вказує, що основними причинами такого критичного стану зі здоров'ям учнів виступають обмежений руховий режим, несприятливий режим харчування, недостатній сон, недостатня увага та відсутність систематичного контролю зі сторони батьків і вчителів за станом і динамікою здоров'я дітей шкільного віку.

Розділ «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя технологій» розпочинається дослідженням

«Реалізація змішаного навчання з використанням Moodle», яке підготували кандидат технічних наук, доцент Надія Бабій, кандидат педагогічних наук, доцент Олена Фурман і молодий науковець Павло Комісарук. Автори статті розглядають можливість реалізації змішаного навчання засобами та інструментами, які наявні в модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі Moodle. Вони звертають увагу на поєднання онлайн навчання, традиційного та самостійного, що досягається завдяки реалізації змішаного режиму навчання, і називають його переваги: гнучкість, простота доступу, модульний характер, якість, економічність, найсучасніші технології, велика аудиторія, соціальний баланс, глобальне охоплення, нова роль вчителя. В загальному, засоби системи Moodle дають можливість для реалізації змішаного навчання, а для здобувача вищої освіти виступають тим інструментом, який дозволяє активізувати процес пізнавальної діяльності, формує вміння орієнтуватися й адаптуватися в сучасному світі.

Кандидат педагогічних наук, доцент Іван Білосевич і молодий науковець Дмитро Клак аналізують «Використання платформи Tinkercad як засобу ознайомлення студентів із процесом 3D моделювання». Вони дають загальну характеристику цього онлайн-сервісу, історію розвитку програми, описують загальний функціонал платформи, обґрунтовують перспективи та доцільність її використання як засобу ознайомлення із 3D середовищем моделювання, а також повідомляють про основні переваги та недоліки при роботі з цією платформою. Науковці переконують, що платформа Tinkercad має значні перспективи впровадження в освітній процес для підготовки фахівців із спеціальностей, де застосовуються знання із 3D моделювання, бо онлайн-ресурс Tinkercad є веб-інструментом, який дозволяє моделювати об'єкти будь-якої складності та не має обмежень в професіях, доступний кожному, хто має креативне мислення та бажання творити.

Цей же тандем авторів продовжує співпрацю над темою «До питання контексту охорони праці у професійній підготовці майбутнього вчителя». Дослідження присвячене проблемі функціонування в Україні системи управління охороною праці. Науковці переконують, що формування культури дотримання правил техніки безпеки та принципів охорони праці відбувається у процесі безперервного навчання спеціалістів усіх галузей і профілів у контексті безпеки життєдіяльності при виконанні ними своїх фахових обов'язків. У дослідженні характеризуються рівні та принципи визначення змісту і структурування програми професійної підготовки майбутніх педагогів у галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності, акцентується проблема формування вмінь і навичок, професіоналізму в реалізації законів взаємодії в системі «людина – середовище». Автори резонно застерігають: проблеми формування та підвищення якості необхідних знань, вмінь і навичок з питань безпеки праці, проблеми вдосконалення форм і методів викладання науки охорони праці та безпеки життєдіяльності, проблеми впровадження та використання інформаційних, модульних, особистісно орієнтованих, комунікаційних технологій, спрямованих в першу чергу на студентоцентризм, залишаються досить актуальними.

Молода дослідниця Катерина Годун визначає «Роль наукового світогляду у процесі формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій». Вона акцентує увагу на процесі формування та розвитку професійної педагогічної компетентності майбутнього вчителя технологій, аналізує поняття наукового світогляду та професійної компетентності. Окремо розглядає роль вчителя технологій в освітньому процесі, розкриває значення наукового світогляду освітян для формування та розвитку у них професійної педагогічної компетентності. Дослідниця підкреслює, що професійна підготовка вчителів технологій складає цілісну систе-

му розвитку їх інтелектуально-творчого потенціалу, і додає, що сучасного професійно компетентного вчителя технологій вирізняє особливий стиль, в якому поєднується уміння структурувати професійні явища та процеси у контексті цілісного мислення, виявляються креативність і творчі фахові здібності, і все це – на основі використання наукового світогляду, особливо в тій його частині, що стосується професійної діяльності.

Кандидати педагогічних наук, доценти кафедри Марія Олексюк і Віталій Цісарук характеризують «Основи дизайн-підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Деревообробка». Ними визначено зміст і компоненти освітньо-професійної програми за вказаною спеціальністю, описано програмні результати вибіркової дисципліни «Сучасні технології художньої обробки деревини». Науковці підкреслюють, що важливою особливістю спеціальних дисциплін дидактичного комплексу, який забезпечує дизайн-освіту педагогів професійного навчання, є алгоритм методичної послідовності та логічної наступності їх вивчення, що забезпечує послідовне оволодіння студентами змістовою й процесуальною сторонами їх майбутньої професійно-педагогічної діяльності. При цьому, вважають автори, підготовка педагогів професійної освіти у галузі дизайну вимагає спеціального відбору змісту програмового матеріалу особистісно орієнтованої спрямованості, чим забезпечується розвиток компетентностей і професійно значущих особистісних якостей вчителя. Ґрунтовний аналіз змісту, цілей і завдань навчальних дисциплін дозволив здійснити чітке виокремлення основних аспектів професійно-педагогічної діяльності, ієрархічну побудову навчальних дисциплін, установити функціональну залежність між предметами, побудувати схему єдиного технологічного процесу з формування фахової готовності педагогів професійної освіти з навчання школярів цього виду декоративно-ужиткового мистецтва.

Викладач технічних дисциплін Ірина Цісарук висвітлює особливо актуальну та гостру для сьогодення проблему «Професійний розвиток майбутніх учителів трудового навчання і технологій під час дистанційного навчання». Автор дослідження пропонує визначення основних понять і форм дистанційного навчання, описує його види та характерні риси, визначає найбільш популярні сервіси для його здійснення та подає конкретні приклади їх практичного використання у процесі викладання дисципліни «Сучасні техніки художньої обробки матеріалів», де воно виступає як раціональне й органічне поєднання різноманітних інформаційних і комунікаційних технологій. Однією із найефективніших програм онлайн-навчання науковець називає програму Zoom, яка дозволяє проводити онлайн-зустрічі, лекції, семінари, консультації, а за допомогою онлайн-конференцій створюється ефект «живого спілкування», що дозволяє визначити рівень знань, вмінь і комунікаційних можливостей кожного студента. Дослідниця переконує, що дистанційне навчання надає здобувачам вищої освіти можливість вільного доступу до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, відкриває абсолютно нові можливості для творчого самовираження, для формування та розвитку необхідних професійних компетентностей і, в свою чергу, дозволяє викладачам реалізовувати інноваційні форми і методи навчання із застосування новітніх педагогічних технологій.

Сімнадцятий випуск збірника «Актуальні проблеми гуманітарної освіти» поповнив науковий сектор публікацій та видань, підготовлених науково-педагогічними працівниками Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та педагогічного коледжу, став черговою сторінкою наукового літопису, що відображає історію аналітико-теоретичної творчості авторів-інтелектуалів ЗВО. На черзі – наступний випуск із дослідженнями новітніх тем і актуальних проблем.